

Danske museer får nu en ny museumslov – tiden er løbet fra den gamle, som de kulturhistoriske museer har arbejdet efter siden 1958.

Da den blev til i sin tid, på dansk kulturhistorisk Museumsforenings foranledning, var den ellers fremsynet nok og satte, takket være en aktiv stats-tilskudsordning en udvikling igang, som på flere områder kan betegnes som eksplosiv og som langt oversteg forventningerne hos selv de mest optimistiske af dens fædre. I løbet af 10–15 år blev antallet af statsanerkendte museer mere end fordoblet og snart sagt alle større museer fik ansat fagligt uddannede ledere. Museerne, som hidtil havde ført en idealistisk, men usystematisk indsamlingspolitik, blev nu sig selv bevidst, formulerede indsamlingsopgaver, iværksatte omfattende undersøgelser og påbegyndte en særudstillingsaktivitet i et omfang, som hidtil havde været aldeles ukendt.

Staten fulgte museernes udvikling op gennem revisioner af museumsloven og dens tilskudssatser i 1964, 1969 og 1971. Udviklingen akcellerede imidlertid med en sådan hast, at ønsket om en helt ny lov, som passede til den professionaliserede museumsverden og som kunne koordinere de mange forskellige museumsopgaver, trængte sig på.

1972 nedsatte kulturministeren på opfordring fra dansk kulturhistorisk Museumsforening et særligt museumsudvalg, en museumskommission, som fik til opgave at undersøge mulighederne for at samle de gældende museumslove i een, ajourført lov om danske museer.

1975 fremlagde museumskommissionen sine resultater i den gule betænkning, nr. 727, januar 1976 forelagde kulturministeren sit forslag til »Lov om statstilskud med videre til museer« og et halvt år efter, den 26. maj blev loven vedtaget i folketinget, til ikrafttræden 1. oktober 1976.

Hvordan blev den så, den nye lov? Kan den leve op til sin forgænger og til de forventninger, hvormed den var imødeset? Een eneste meget stor skuffelse gør det vanskeligt, for ikke at sige umuligt at vurdere lovens indhold med tilstrækkelig objektivitet på nuværende tidspunkt. Skuffelsen ligger bag den ulykkelige omstændighed, at lovforslagets sidste formuleringsfase og fremsættelsen kom til at falde på noget nær det mest uheldige tidspunkt i politisk henseende. Hele den økonomiske forbedring, som var den oprindelige begrundelse for lovens revision, blev derved fileet og beskåret til noget, som nu kun med meget god vilje kan betegnes som en pristalsregulering af den oprindelige statsstøtte. Statens gamle »krone til krone« princip var en effektiv

pumpestang i museernes tilskudspolitik og gav museerne en selvfølgelighed overfor de lokale myndigheder til at kaste sig ud i undersøgelser og opgaver, som ikke gav kontant udbytte i form af større besøgstal eller andre former for lokal publicity.

Det er en uomtvistelig kendsgerning, at statens investering i museerne med den nye lov bliver mere end halveret, med mindre museerne hører til gruppen af særligt begunstigede, som modtager ekstraordinært statstilskud. For de fleste museer vil denne kendsgerning naturligt føre til en større afhængighed af de lokale bevilligende myndigheder, og da hver kommune i dag »skal markedsføre« sig selv på alle leder og kanter, vil dette, for mig at se, føre museerne længere og længere over mod en ren udstillingsfunktion på bekostning af undersøgelsesvirksomheden.

En række forskellige omstændigheder vil yderligere forstærke hastigheden i denne udvikling.

Turistindustrien tromler sig nu frem over landet med en række krav eller meget kontante tilbud, som det vil være vanskeligt at sidde overhørig. – Den museumsfaglige udspecialisering og øgede krav til perfektionisme i undersøgelserne vil efterhånden koncentrere den kvalificerede specialarbejds-kraft på et mindre og mindre antal museer. – Den antikvariske virksomhed i forbindelse med fredningsloven forvaltes nu af Fredningsstyrelsen under Miljøministeriet, og da denne institution skal forvalte de begrænsede statsmidler på bedste måde, vil det naturligt føre til, at de antikvariske opgaver overlades til de kvalificerede specialmuseer, hvis ikke de løses i fredningsstyrelsens eget regi.

Jeg tror vi med den nye lov vil nærme os et museumsmonter i Danmark, med omkring en halv snes store regionalmuseer og en lille gruppe specialmuseer som staten investerer i og stiller krav til. (Se. Rostrup Boyesens indlæg i »Kunst og Museum«.) Den store mellemgruppe af museer vil staten langsomt trække sig tilbage fra, såvel med krav som med tilskud, og de helt små museer sygner hen og forsvinder efterhånden ud af billedet, med mindre de har en turistmæssig heldig placering, så de kan eksistere af entreindtægten.

Kan museerne acceptere et museumsmonter, som det her er skitseret?

Kan museerne acceptere en fremtid som kommunale udstillings- og dokumentationscentraler og i så fald på hvilken måde?

Vil museerne hellere fastholde den museumsstruktur vi har i dag?

Der bliver spørgsmål nok for museerne at tage stilling til inden næste lov-revision i 1981.

Palle Friis